

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

-

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Strategian tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat pääasiassa kannatettavia ja realistisia, mutta ne myös vaativat toteutuakseen paljon työtä. Digitointi on alallamme ajan suunta. Silti ei pidä ylenkatsoa olemassa olevaa analogista aineistoa. Kulttuuriperinnön näkökulmasta viranomaisten asiakirjahallinto tuottaa varsin määrämuotoista ja yksipuolista tietosisältöä arkistoitavaksi tiedonhallintalain tarkoittamalla tavalla. Yksityisarkistojen kirjo on tältä osin laajempi.

Kommenttinne lukuun 5.1

Osaamisen lisääminen ja vuorovaikutusprosessien kehittäminen on kannatettavaa. Kovin vähälle huomiolle, miltei sivulauseisiin, jää alan ammattilaisten merkitys asiassa. Vaikka kulttuuriperintö kuuluu kaikille, talteenotto ja säilyttäminen edellyttävät kuitenkin osaamista ja valintaa. Myös resursseista puhutaan strategiassa kovin vähän.

Kommenttinne lukuun 5.2

Luku sisältää ajalle tyypillistä pohdintaa, johon ei sinällään ole huomautettavaa. Ehdotukset jäävät kuitenkin paikoin vaille konkretiaa. Alamme näkökulmasta strategia korostaa digitaalisuuden merkitystä. Kestävän kehityksen näkökulman huomiointi voi edellyttää uudenlaista osaamista, jota ei tällä hetkellä kaikilta osin ole. Tämän ei kuitenkaan pidä olla pois ammatillisista ydinasioista.

Kommenttinne lukuun 5.3

Kulttuuriperintökasvatuksen lisäämistä koskevat toimenpidelinjaukset ovat kannatettavia. Kulttuuriperintöalan ammattilaisten osaamisen kehittäminen jää osin ilmaan ja abstraktille tasolle. Vaikka tulevaisuudessa alan asiantuntijoilla pitäisi olla enemmän esimerkiksi liiketoiminta- tai viestintäosaamista, niin tulee huolehtia myös siitä, että pohjalla on se vankka kulttuuriperintöosaaminen, jonka nojalla ammattilainen tekee esim. arvonmäärittäystä. Museologian

yliopistokoulutuksen tulevaisuus on turvattava, vaikka oppiaineen ainoa professori eläköityy. Kulttuuriperintötietoa koskeva osuus on yhdistyksemme mielestä hyvä.

Kommenttinne lukuun 5.4

Kulttuuriperinnön taloudelliset resurssit on yksiselitteisesti turvattava. Se ei saa jäädä yritysten yms. hyväntekeväisyyden tai liiketaloudellisten pyrintöjen varaan. Olisi välttämätöntä, että tilanne palautuisi pysyvästi vähintään sille tasolle kuin se oli ennen Veikkaus-varojen siirtymistä valtion budjettiin. Ja tuossakin tasossa riitti parantamista.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Jos strategia toteutuu ja siinä olevia asioita kyetään viemään laajasti käytäntöön, yhteiskunnalliset vaikutukset ovat huomattavat ja kannatettavat. Toimintaedellytysten turvaamiseen uudet mahdolliset keinot ovat tervetulleita, vaikkei perusasetelmaa muuttavia. Yritysten yhteiskuntavastuun lisääminen on aina kannatettavaa.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Asiantuntijoiden rooli jää strategiaehdotuksessa melko vähäiseksi. Kirjastoissa, museoissa, arkistoissa ja muissa ns. ikuisuuslaitoksissa työskentelevät joutuvat viime kädessä kantamaan merkittävän vastuun strategian muuttamiseksi käytännön teoiksi. Tämä kaikki vaatii osaavaa henkilökuntaa ja riittävää resurssointia. Vaikka kulttuuriperinnön merkitys on oleellinen, kaikkea ei voida tallentaa edes digitaalisessa muodossa. Arvonmäärittäjäkään ei pidä unohtaa, niin subjektiivinen totuus kuin se ehkä onkin. Asiantuntijuuden arvostusta olisi myös sen huomioiminen palkkauksessa. Kulttuuriperinnön parissa työskentelevät ovat liian usein alipalkkattuja työn vaatavuuteen suhteutettuna.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Ilman toimeenpanosuunnitelmaa näin yleisluontoinen strategia jää kuolleeksi kirjaimeksi ilman konkretiaa. Toimeenpanosuunnitelman tulee olla keskeinen osa strategiaa. Toimeenpanosuunnitelman lisäksi tietysti vielä tarvitaan rahoitusta täytäntöönpanoon, samoin erilaisia projekteja, joilla osallistetaan kuntien asukkaita.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

-

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Edustamamme taho voisi "konsultoida" edustamiensa asiantuntijoiden koulutus/kehittämistarpeista yms. muuttuvassa toimintaympäristössä. Samoin haluttaessa myös jalkauttaa/tiedottaa jäsenistöään suunnitelman toimeenpanosta ja sen etenemisestä. Arkistot mainitaan useaan otteeseen strategiassa, mutta esimerkiksi museoissa on enemmän ns. valmiita konsepteja kulttuuriperintötyön saralla. Tätä konkretiaa voi mahdollisesti ehdottaa huomioiduksi siinä toimintasuunnitelmassa erityisesti arkistosektorin kannalta.

Autio Kari-Pekka
Tiedon- ja arkistohallinnan ammattiyhdistys ry